Poročilo s strokovnih posvetov z relevantnimi deležniki

Maribor, 30.11.2023

Andrej Naterer,

Miran Lavrič,

Danijela Lahe,

Suzana Košir,

Mateja Matjašič Friš,

David Hazemali

Ta dokument je nastal s finančno podporo Norveškega finančnega mehanizma. Za vsebino tega dokumenta je odgovorna izključno Univerza v Mariboru in zanj v noben primeru ne velja, da odraža stanje Nosilca programa Izobraževanje – krepitev človeških virov

Vsebina

Uvod 4

Zasnova posvetov 5

Poročilo o izvedbi 6

Sklepi 7

Uvod

Pričujoče poročilo temelji na prijavni dokumentaciji projekta »PreseNeeti se« in sicer:

> »V okviru projekta bodo izvedeni 4 večdeležniški posveti, namenjeni širšemu iskanju rešitev za upravljanje aktivacije oseb NEET. Od tega bo en posvet izveden na nacionalni ravni, in sicer s pomočjo medresorske delovne skupine Jamstvo za mlade, ki jo vodi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, v njej pa sodelujejo vsi relevantni resorji in krovni nevladni deležniki. Drug posvet bo opravljen s predstavniki regionalnih razvojnih agencij in lokalnih oblasti (občine), tretji s predstavniki mladinskih centrov in organizacij (z mladimi) in četrti konkretno s predstavniki oseb NEET, ki bodo vključeni v celostni program v okviru projekta.

V skladu z načrtom so bili v septembru in oktobru 2023 izvedeni naslednji večdeležniški posveti:

Datum	Nivo	Organizator	Izvajalec/moderator
31.8.2023	Nacionalna raven	ZRS	ZZRS, Moderatorka Janja Deutschman
12.9.2023	Raven udeležencev	LUC	UM, moderator Andrej Naterer
21.9.2023	Regionalna raven	LUC	UM, moderator Andrej Naterer
27.11.2023	Raven mladinskih centrov in nevladnih organizacij	MSS	UM, moderator Andrej Naterer

Rezultati opravljenih aktivnosti v drugih delovnih sklopih in pričujoči izvedeni večdeležniški posveti, predstavljajo osnovo konkretnim priporočilom za politične odločevalce in odločevalke.

Zasnova posvetov

Posveti so bili zasnovani na podlagi predhodnih rezultatov, doseženih v teku projekta, kot so bili objavljeni v uradnih poročilih. Zasnova posvetov je vključevala univerzalni del, ki je zajemal (1) predstavitev projekta »PreeNeeti se« s posebnim poudarkom na temeljnih ciljih, (2) predstavitv izhodišč za detekcijo potreb in števila mladih NEET v Sloveniji, (3) predstavitev osnovnega modela (izvorne, nevalidirane ideje) za detekcijo NEET na podlagi obveznega zdravstvenega zavarovanja, (4) realizacijo validacije osnovnega modela, ter (5) ključne izsledke rezultatov validacije. Zraven tega je zasnova vključevala tudi modularni del, ki je bil apliciran kot prilagoditev za vsako specifično populacijo, ki se je udeležila posveta. Ti moduli so bili temelj za diskusijo in so vključevali naslednja specifična diskusijska vodila oziroma izhodišča:

1.) Kako pripraviti metodologijo za identifikacijo osnovnih karakteristik in potreb populacije NEET (s čimer bo ZRSZ dobil orodje za zgodnjo intervencijo)?

2.) Kako okrepiti kompetence strokovnih delavcev, ki se na sistemski ravni ukvarjajo s problematiko oseb NEET?

3.) Kako vzpostaviti sistema zagovorništva s pomočjo priporočil za politične odločevalce, v snovanje katerih bodo vključeni deležniki na mikro, mezzo in makro ravni?

4.) Kako razviti ozaveščevalne kampanje na temeljih ”vrstniškega dosega” oseb NEET?

5.) Kakšna bi bila priporočila za politične odločevalce?

Poročilo o izvedbi

Večdeležniški posveti so bili izvedeni v naslednjem formatu:

Datum	Nivo	Format	Trajanje
31.8.2023	Nacionalna raven	V živo	približno 60 min
12.9.2023	Raven udeležencev	V živo	približno 60 min
21.9.2023	Regionalna raven	On-line	približno 60 min
27.11.2023	Raven mladinskih centrov in nevladnih organizacij	On-line	približno 100 min

POROČILO VEČDELEŽNIŠKI DRŽAVNI POSVET – 31.8.2023 - Ljubljana

31.8.2023 je v Ljubljani potekal v organizaciji Zavoda RS za zaposlovanje večdeležniški državni posvet ključnih organizacij pristojnih za delo na področju mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljajo (osebe NEET). Državnega posveta so se udeležili predstavniki Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Urada RS za mladino, Mladinske mreže MAMA, Mladinskega sveta Slovenije, Andragoškega centra Slovenije, Zavoda Ypsilon, Ljudske univerze Koper, Radovljica in Celje, Zavoda Familija ter društva Center za pomoč mladim, skupaj 20 oseb.

Posvet se je začel z natančno predstavitvijo projekta »PreseNEETi se«, s poudarkom na detekcijski fazi oseb NEET. V okviru projekta je bila razvita metodologija za identifikacijo osnovnih karakteristik in potreb populacije NEET. Izhodiščna ideja za detekcijo oseb NEET temelji na osnovnem zavarovanju (osebe nimajo urejenega zavarovanja v okviru izobraževanja, zaposlitve oziroma nimajo drugega institucionalnega kritja). Same vzroke in značilnosti oseb NEET pa je mogoče detektirati v institucijah, ki z njimi delajo.

V diskusiji je bilo izpostavljeno, da je potrebno dvigniti odgovornost šol in oseb, ki šolanje končajo, da se tukaj njihove obveznosti ne končajo in da ni rešitev izstop iz »sistema«. Učenci, dijaki, študentje bi morali biti bolj informirani o svojih možnostih za naprej, saj zaradi neinformiranosti določeni kar »čakajo, kaj se bo zgodilo« in ostajajo doma. Potrebno bi bilo večje osveščanje mladih oseb in izobraževanje o njihovih možnostih. Mladi potrebujejo večji dvig splošne razgledanosti. V diskusiji je bila predstavljena tudi avstrijska praksa, predvsem kako tam rešujejo problem opuščanja osnovnih šol. Izpostavljeno je bilo, da je avstrijski sistem vezan na prejemanje denarne pomoči v primeru

izobraževanja, drugače denarne pomoči ne prejemajo. V diskusiji je bilo tudi izpostavljeno vprašanje detektiranja mladih oseb NEET vključenih v projekt PreseNEETi se. Mladi so bili detektirani preko socialne mreže ter z individualnim pristopom. Težave mladih oseb NEET izhajajo iz primarne družine.

V diskusiji so bila izmenjana tudi mnenja in izkušnje, ter zbrani odgovori na vprašanja, s katerimi se srečujejo mladi ob prehodu na trg dela ali pri vključitvi v nadaljnje izobraževanje ter kaj jim lahko različne organizacije ob tem nudimo in kako lahko izboljšamo ukrepe, ki so namenjeni mladim, da bi lahko še bolje naslovili njihovo problematiko. V sklepu je bila prepoznana nujnost kontinuirane izmenjava znanj, izkušenj in pristopov organizacij na področju dela z mladimi. Pri uspešnem prehodu v odraslost pa je med drugim ključen tudi pomen socialne mreže, podpore družinskih članov, kariernega svetovanja na različnih nivojih, kot tudi obšolskih aktivnosti, osebne motivacije in prepoznavanja potencialov.

POROČILO VEČDELEŽNIŠKI POSVET Z UDELEŽENCI – 12.9.2023- Celje

12.9.2023 je potekal večdeležniški posvet s predstavniki mladih NEET, ki so se udeležili pred-, aktivnosti v projektu »Preseneeti.se« in post-testa. Posvet je potekal v prostorih Ljudske univerze Celje.

Posvet se je začel s predstavitvijo projekta »PreseNEETi se«, s poudarkom na detekcijski fazi oseb NEET. Predstavljena je bila 1) razvita metodologija za identifikacijo osnovnih karakteristik in potreb populacije NEET, 2) izhodiščna ideja za detekcijo oseb NEET temelji na osnovnem zavarovanju (osebe nimajo urejenega zavarovanja v okviru izobraževanja, zaposlitve oziroma nimajo drugega institucionalnega kritja), ter 3) dosedanji projektni rezultati vezani na vzroke in značilnosti oseb NEET, ter predlagane potencialne ukrepe.

V diskusijskem delu so udeleženci po večini potrdili ustreznost sklepov, vezanih na potrebo po oblikovanju enotne baze za sledenje mladim osebam NEET ter uvedbo izjem oziroma sprememb v kontekstu GDPR. Udeleženci so izpostavili, da mora biti delo z mladimi NEET integrirano, predvsem pa da mora naslavljati tudi njihove osebnostne, emocionalne, psihološke ter socialne težave, s katerimi se soočajo. Podlago za to vidijo v intenzivnejšem, bolj strokovnem in frekventnejšem sodelovanju s strokovnjaki (npr. svetovalci).

POROČILO VEČDELEŽNIŠKI REGIONALNI POSVET – 21.9.2023 – On-line

21.9.2023 je v spletnem okolju potekal večdeležniški posvet ključnih organizacij pristojnih za delo na področju mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljajo (osebe NEET). Posveta so se

udeležili predstavniki različnih organizacij, ki delajo z mladimi na primarnem, sekundarnem in terciarnem terciarnem nivoju izobraževanja, ter v svetovalnih in intervencijskih organizacijah.

Posvet se je začel z natančno predstavitvijo projekta »PreseNEETi se«, s poudarkom na detekcijski fazi oseb NEET. Predstavljena je bila 1) razvita metodologija za identifikacijo osnovnih karakteristik in potreb populacije NEET, 2) izhodiščna ideja za detekcijo oseb NEET temelji na osnovnem zavarovanju (osebe nimajo urejenega zavarovanja v okviru izobraževanja, zaposlitve oziroma nimajo drugega institucionalnega kritja), ter 3) dosedanji projektni rezultati vezani na vzroke in značilnosti oseb NEET.

V diskusijskem delu so se udeleženci strinjali z utemeljenostjo potrebe po oblikovanju enotne baze za sledenje mladim osebam NEET, strinjali pa so se tudi uvedbo izjem in sprememb v kontekstu GDPR, ki bi olajšale zbiranje relevantnih podatkov za oblikovanje omenjene baze. Predstavniki so se strinjali tudi s predlogi kadrovske krepitve institucij za delo z mladimi NEET, predvsem skozi uvedbo ustreznega strokovnega kadra. Kot nujno so izpostavili tudi potrebo po dodatni strokovni okrepitev že obstoječih zaposlenih, ter po njihovi razbremenitvi (npr. skozi omejevanje primerov s katerimi lahko strokovni delavec dela).

POROČILO VEČDELEŽNIŠKI ORGANIZACIJSKI POSVET – 27.11.2023 - online

27.11.2023 je v spletnem okolju potekal večdeležniški posvet s predstavniki mladinskih centrov in mladinskih organizacij, ki delujejo na področju mladih v Sloveniji.

Posvet se je začel s predstavitvijo projekta »PreseNEETi se«, s poudarkom na detekcijski fazi oseb NEET. Predstavljena je bila 1) razvita metodologija za identifikacijo osnovnih karakteristik in potreb populacije NEET, 2) izhodiščna ideja za detekcijo oseb NEET temelji na osnovnem zavarovanju (osebe nimajo urejenega zavarovanja v okviru izobraževanja, zaposlitve oziroma nimajo drugega institucionalnega kritja), ter 3) dosedanji projektni rezultati vezani na vzroke in značilnosti oseb NEET, ter predlagane potencialne ukrepe.

V diskusijskem delu so se udeleženci strinjali z ustreznostjo predstavljenih sklepov, vezanih na potrebo po oblikovanju enotne baze za sledenje mladim osebam NEET ter uvedbo izjem oziroma sprememb v kontekstu GDPR. Udeleženci so izpostavili tudi, da je:

1.) kompetence delavcev potrebno okrepiti tako, da institucije gredo na teren (npr. uličnо delo),

2.) delo opravljeno v obliki formata »ena-na ena«,

3.) v pristop vključeno medvrstniško delo,

4.) v sistemu potrebno vključiti specializiranih svetovalcev za delo z mladimi NEET (potrebno bi bilo uvedba specializirane svetovalce za mlade NEET),

5.) v sklopu Jamstva za mlade že bil vključen koncept zaposlenih specializiranih svetovalcev za mlade in da bi to kazalo obnoviti oziroma oblikovati nove zaposlitve v tej smeri,

6.) potrebno oblikovati specifično metodologijo dela z mladimi NEET,

7.) potrebno oblikovati inventuro problematičnih in neproblematičnih oblik zaposlovanja,

8.) delo z mladimi NEET oblikovano kot integrirano, predvsem pa da mora naslavljati tudi njihove osebnostne, emocionalne, psihološke ter socialne težave, s katerimi se soočajo.

Sklepi

Ključne sklepe večdeležniških posvetov je mogoče striniti v naslednjih točkah:

1.) Enotna baza za populacijo NEET je bila prepoznana kot nujna v vseh skupinah, kjer je bil posvet izpeljan. Udeleženci so se strinjali, da mora baza vključevati vse osnovne podatke, ki omogočajo oblikovanje ustrezne individualiziranega reintegracijskega programa.

2.) Številni udeleženci na različnih nivojih so se strinjali, da GDPR zakonodaja predstavlja pomembno oviro pri učinkovitem sledenju in delu z mladimi NEET. Predstavniki institucij, ki delajo z mladimi NEET so potrdili predlog prilagoditev GDPR, ki bi omogočilo zbiranje in izmenjavo relevantnih informacij, vezanih na mlade NEET (npr. skozi noveliranje zakona oziroma uvedbo izjem). GDPR so prepoznali kot težavo tudi predstavniki populacije NEET, ki so se posvetov udeležili – povedali so, da soglašajo s centralnim zbiranjem relevantnih informacij in deljenjem baze z institucijami, ki delajo z mladimi NEET.

3.) Udeleženci so se strinjali, da mora biti delo z mladimi NEET integrirano in mora zraven reševanja vprašanja reintegracije v izobraževanje oziroma trg dela, naslavljati tudi osebnostne ter socialne težave, s katerimi se mladi soočajo. Iz tega izhaja, da mora v vse relevantne procese neposredno vključena tudi mladostnikova primarna družina.

4.) Predstavniki institucij, so prepoznali in sprejeli, da so institucije med mladimi razumljene kot rigidne in nekoliko oddaljene, so pa to pripisali predvsem preobremenjenosti zaposlenih, ki delajo z mladimi NEET. Ob tem so predlagali (1) razbremenitev zaposlenih (npr. skozi omejevanje števila

primerov mladih NEET, s katerimi zaposleni delajo), (2) kadrovsko krepitev institucij s strokovnjaki s področja NEET, (3) širšo disperzijo dela med institucijami (npr. delo več strokovnjakov na določenem primeru) in (4) dodatno strokovno okrepitev zaposlenih (npr. skozi krajše, online delavnice s temami, ki so za strokovno delo z mladimi NET relevantne).